

2023/07/25

Lietuvių nebevilioja gyvenimas Skandinavijos šalyse?

MIC „Renkuosi Lietuvą“

Vis daugiau lietuvių palieka Šiaurės šalis

Pastaraisiais metais stebime džiuginantį reiškinį – vis daugiau užsienyje gyvenančių lietuvių kraunasi lagaminus ir grįžta namo. Per pastaruosius trejus metus į Lietuvą grįžo 58,868 lietuviai t.y. net 17 tūkst. daugiau, nei išvyko. Užsienio reikalų ministerijos kasmet atliekamos diasporos apklausos rodo, kad potencialas dar nėra išsemtas – net 72 proc. užsienio lietuvių planuoja anksčiau ar vėliau sugrįžti.

Skandinavijos pranašumai blunka?

Aukštas pragyvenimo lygis, patrauklus darbo užmokestis ir gera socialinė apsauga ilgą laiką viliojo lietuvių geresnio gyvenimo ieškoti Šiaurės šalyse. Po 2020 m. įvykusio „Brexit“, buvo prognozuojama, kad lietuviai geresnio gyvenimo paieškas pratęs būtent Skandinavijos šalyse, tačiau taip neįvyko. Vien pernai 1546 tautiečiai paliko Norvegiją, 564 – Daniją ir kiek mažiau – 461, Švediją.

Migracijos ekspertų nuomone, situacija pasikeitė ne užsienyje, o Lietuvoje. Anot Tarptautinės migracijos organizacijos (IOM) vykdomo projekto „Renkuosi Lietuvą“ vadovės Editos Urbanovič, lietuviai sveria pragyvenimo kaštus: *„Daugiausiai lietuvių išvyko įsibėgėję 2008 m. krizei. Jei pažvelgtume atgal, tuomet atotrūkis tarp darbo užmokesčio ir to, ką gali sau leisti gyvenant Norvegijoje ir Lietuvoje buvo ištis didelis. Dabar situacija reikšmingai pasikeitė – atlyginimai nebesiskiria keturis kartus, užsidirbti galima ir čia“*.

Norvegija - daugeliui tik laikina stotelė

Norvegija tarp lietuvių yra populiarus pasirinkimas sezoniniams darbams. Didelė dalis atvykusių, nemokėdami norvegų kalbos, dirba statybų, transporto, pramonės srityse. Atvykę jie supranta, kad norint daugiau užsidirbti gali tekti dirbti ilgas darbo valandas. *„Mūsų pradžia Norvegijoje pradžioje buvo sunki, gyvenome prasčiau nei Lietuvoje. Tuo metu kiekviena krona buvo brangi ir turėjome taupyti“* – patirtimi

dalinasi 13 metų Norvegijoje praleidęs Tomas Jurgeliūnas.

Akcentuojant aukštus atlyginimus Skandinavijoje dažnai pamirštama atsižvelgti į kitus aspektus, tokius kaip nuomos, draudimo, transporto ar kitos gyvenimui būtinų paslaugų kainos. Pavyzdžiui, Norvegijoje, skirtingai nei Lietuvoje, tenka mokėti ir kaskart apsilankius pas gydytoją. Su finansiniais iššūkiais susiduriama ir vos atvykus, nes Norvegijoje norintiems išsinuomoti savo butą ar kambarį iškart tenka atseikėti nemažą santaupų dalį – depozitas už būsto nuomą siekia 3 mėnesių nuomos kainą, dažnai prašoma sumokėti ir už einamąjį mėnesį, todėl naujakuriams gali tekti pakloti ir tūkstantines sumas iškart.

Dėl aukštų paslaugų kainų Norvegijoje daugelis lietuvių atvykę atostogų į gimtinę, ne tik aplanko savo artimuosius, bet ir čia varsto gydytojų, kosmetologų, kirpėjų ir kitų specialistų duris. Pastaruoju metu gerokai padidėjo maisto kainos, prekių krepšelis per metus Norvegijoje išaugo apie 20 proc.: *„Keturių asmenų šeimai vien maistui išleidžiame vidutiniškai 2000 EUR per mėnesį.“* - apie kainų kylimą Norvegijoje kalba T. Jurgeliūnas.

Didžiausi mokesčiai ir laimingiausi žmonės?

Panašios kainos vyrauja ir Danijoje, ne kartą pelniusioje laimingiausios šalies titulą. Vasarai padirbėti į Daniją vykusiai, bet galiausiai šešerius metus čia pragyvenusiai E. Urbanovič pavyko perprasti danų laimės formulę. *„Danai nevažinėja geresniais automobiliais, nevaikšto gražesniais drabužiais. Dauguma jų visą gyvenimą gyvena nuomojamuose būstuose. Nors gauna didesnes algas, sumoka vienus didžiausių mokesčių Europoje. O jų paslaptis paprasta – gebėjimas džiaugtis mažais kasdieniais gyvenimo malonumais ir suvokimas, kad laimė slypi ne uždirbtų pinigų kiekyje.“*

Paragavus emigranto duonos anksčiau ar vėliau ateina supratimas, kad ir kokia palanki būtų svietimos šalies ekonominė situacija, kad ir kokia jauki būtų kultūrinė aplinka, tai niekada nepakeis ryšio su artimaisiais ir jausmo, kad esi namie. *„Taip, tikrai Skandinavijos šalys yra nuostabios, čia graži gamta, pozityvūs žmonės, puikios sąlygos dirbti ir socialinis saugumas. Bet tai nėra ir niekada nebus mūsų šalys, čia visada būsime svetimimi, o gimtinės, artimųjų bei draugų ilgesys kankins nuolatos. Nustojome meluoti sau ir uždavėme sau klausimą, kur tikrai norėtume kurti savo ateitį ir atsakymas buvo – Lietuva“* - kalba neseniai grįžusi Ieva Pociuvienė.

Gyvena lietuviškame burbule

Nors Švedijoje imigrantams sudaromos visos galimybės lengviau įsilieti į visuomenės gyvenimą, tik asmeninės vertybės ir požiūris į savo tapatybės išlaikymą lemia integravimosi sėkmę. Dauguma Švedijos lietuvių save suvokia emigrantais, gyvenančiais kitoje šalyje, tačiau palaikančiais ryšius su gimtais namais. Dalyvavimas Švedijos lietuvių bendruomeniniame gyvenime, susitikimai su atvykusiais iš Lietuvos svečiais, Lietuvai svarbių švenčių minėjimai prisideda prie čia gyvenančių lietuvių siekio išlaikyti savąją lietuviškąją tapatybę.

Savo emigracijos istorija pasidalinusi Daiva Rauktytė pasakoja: *„Švedijoje nuo pirmųjų dienų stengiausi mokytis kalbos, ieškoti draugų tarp vietinių. Stebino tai, kad atvykę lietuviai gyvena savo burbule: bendrauja tik tarpusavyje, reikalui esant ieško lietuvių medikų, lietuviškų prekių ir pan. Norėjau integruotis, susiradau naujų draugų, tačiau greitai supratau, kad Švedija visgi netaps namais. Situaciją labai sunkino ir švediška biurokratija. Grįžusi kartais ilgiuosi to skandinaviško paprastumo – jie nesipuikuoja daiktais, uždarbiu. Tačiau Lietuvoje jaučiuosi namie – čia, skirtingai nei užsienyje, galiu bet kada pasikviesti draugę taurei vyno ir apie viską pasikalbėti. Tokie dalykai svarbesni už bet kokius pinigus.“*

